

ISTORICUL DEZVOLTĂRII SISTEMULUI VAMAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Autor: Viorica URSU, lector superior, drd., magistrul în drept

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: După adoptarea ultimelor modificări la Legea cu privire la Guvern, au fost lichidate unele ministere și departamente, locul lor fiind luat de alte organe centrale de specialitate. Astfel, după operarea modificărilor, organul puterii executive, care promovează politica vamală și conduce nemijlocit activitatea vamală în Republica Moldova a devenit Serviciul Vamal, care în virtutea prevederilor Hotărârilor Guvernului Republicii Moldova nr.547 și 569 din 7 iunie 2005, este format din autoritățile centrale ale Serviciului Vamal, Birourile și Posturile vamale, care sunt create, reorganizate și lichidate de Serviciul Vamal. Toate aceste organe formează împreună organele vamale ale Republicii Moldova, care pot fi definite ca fiind acele organe de stat a căror activitate este îndreptată spre supravegherea legislației cu privire la trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală și optimizarea activității proprii.

Cuvinte cheie: sistem vamal, cod vamal, convenție, birouri vamale, Organizația Mondială a Vămilelor, activitate vamală.

Istoria sistemului vamal al Republicii Moldova își are începuturile imediat după proclamarea independenței și suveranității țării noastre la 4 septembrie 1991, odată cu intrarea în vigoare a Decretului Președintelui nr.189 din 03.09.91 „Cu privire la subordonarea instituțiilor vamale situate pe teritoriul Republicii Moldova” [3]. Actul normativ dispunea trecerea tuturor structurilor vamale din teritoriu sub gestiunea Guvernului Republicii Moldova, compuse la acel moment din vama Ungheni, vama Leușeni și vama internă Chișinău.

Sistemul vamal s-a format în regim de urgență, în scurt timp fiind amenajate posturi de control vamal, angajat efectivul de inspectori vamali, care aveau o închipuire vagă despre specificul acestei activități, dar pe parcursul anilor au însușit alfabetul specialității și au devenit punctul de sprijin al verticalității organelor de control vamal. În anul 1992 birourile vamale Ungheni și Leușeni au fost reorganizate și create patru birouri vamale noi la frontiera cu România: Sculeni, Costești, Cahul și Giurgiulești. Tot în acest an au fost puse bazele activității a 22 puncte de control vamal la frontiera Republicii Moldova cu Ucraina, activitate legalizată prin semnarea la 20.03.93 a Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei „Cu privire la punctele de trecere a frontierei vamale”[4].

Primul Cod vamal - actul legislativ de bază care reglementează principiile organizatorice și de activitate ale sistemului vamal a fost adoptat la 09.03.93. Noua redacție a Codului vamal a fost adoptată la 20 iulie 2000 [1].

Republica Moldova, începând cu 28 octombrie 1994, a devenit membru al Organizației Mondiale a Vămilelor. Instituită în 1952, OMV este o organizație interguvernamentală independentă în domeniul vamal, misiunea căreia este consolidarea eficienței activității administrațiilor vamale prin promovarea standardelor vamale internaționale. La moment OMV reunește 174 de administrații vamale, care procesează aproximativ 98% din comerțul mondial. Ca un forum al dialogului și schimbului de experiență între autoritățile vamale, OMV oferă membrilor săi un șir de convenții și recomandări referitoare la diverse aspecte ale activității vamale, precum și asistență tehnică. Totodată, această organizație internațională sprijină și încurajează eforturile administrațiilor vamale în ceea ce privește modernizarea și consolidarea capacităților lor. De menționat că, pe parcursul ultimilor ani, Serviciul Vamal al Republicii Moldova a obținut rezultate pozitive în colaborarea cu OMV, printre care se evidențiază următoarele:

- vizitele Secretarului General al OMV în Republica Moldova (mai 2007, ianuarie 2008), care au asigurat aprofundarea cooperării cu această organizație internațională;
- trasarea și implementarea priorităților strategice de dezvoltare a sistemului vamal;
- includerea Serviciului Vamal al Republicii Moldova în proiectele-pilot de asistență ale OMV în vederea implementării Standardelor-Cadru privind Securitatea și Facilitarea Comerțului Mondial din 2005 (prin Hotărârea Guvernului nr. 590 din 28.05.2007 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea Recomandărilor OMV în conformitate cu Standardele-Cadru);
- susținerea reformelor desfășurate în sistemul vamal;

- manifestarea Serviciului Vamal al Republicii Moldova pe plan internațional, prin participarea la diverse evenimente organizate pentru statele-membre.

În anul 2008, Republica Moldova aderara încă la un tratat internațional în cadrul OMV și anume la *Convenția privind admiterea temporară (Istanbul, 26 iunie 1990)* [5], care marchează o etapă importantă în armonizarea și simplificarea procedurilor vamale. Multiplicarea instrumentelor internaționale privind admiterea temporară complică sarcina agenților economici la nivel internațional. Convenția reunește într-un singur instrument toate facilitățile, care pot fi acordate la momentul actual cu titlu de admitere temporară și stipulează tratamentul noilor categorii de mărfuri, cărora trebuie să li se acorde facilitățile admiterii temporare

În anul 2008 Republica Moldova adera la *Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere (Geneva, 21 octombrie 1982)* [6], care drept obiectiv are „reducerea cerințelor legate de îndeplinirea formalităților, a numărului și a duratei controalelor, în special printr-o coordonare națională și internațională a procedurilor de control și a modalităților de aplicare a acestora” (art. 2 al Convenției). Astfel, aderarea la Convenția vizată se încadrează în eforturile Serviciului Vamal al Republicii Moldova de a asigura implementarea principiului „ghișeului unic” la punctele de trecere a frontierei de stat.

La rândul sau Republica Moldova a încheiat tratate internaționale bilaterale cu privire la cooperare și asistență reciprocă în domeniul vamal. Astfel de tratate sînt încheiate (la nivel interstatal, interguvernamental sau interdepartamental) cu 21 de state, și anume: Ucraina, Rusia, Belarus, Kîrgîzstan, Armenia, Uzbekistan, Azerbaidjan, România, Turcia, Polonia, Bulgaria, Lituania, Italia, Albania, Israel, Croația, Macedonia, Olanda, Slovacia, Grecia, Ungaria, dintre care doar 2 n-au intrat în vigoare (cu Lituania și Croația). La moment sînt gata pentru semnare acordurile cu Muntenegru, Bosnia și Herțegovina. Negocierile asupra proiectelor acordurilor similare au fost inițiate cu Franța, Belgia, Marea Britanie, Irlanda, Canada, Portugalia, Spania, SUA, Germania, Cehia, Serbia și alte state. De menționat, că tratate internaționale multilaterale și bilaterale, în spațiul CSI, sînt încheiate și asupra altor arii ale activității vamale, cum ar fi: schimbul de informație statistică, modalitatea de tranzit, controlul vamal al valorilor culturale etc.

Pe parcursul ultimelor ani de activitate organele vamale au înregistrat o dezvoltare continuă și stabilă, perfecționându-și formele de activitate, însușind tehnologii moderne, aplicate pe plan internațional. În punctele de trecere a frontierei de stat au fost edificate noi sedii ale birourilor vamale cu o infrastructură contemporană, au fost create condiții optime, care permit organizarea muncii angajaților vamali la un nivel calitativ superior. S-a îmbunătățit baza materială a sistemului vamal, subdiviziunile teritoriale au fost dotate cu tehnică și utilaj special.

Rezultatul major al acestei perioade constă în faptul că în Republica Moldova activitatea vamală a obținut statut social de permanență, s-a reușit formarea unui colectiv de specialiști în materie vamală, apt să îndeplinească la nivelul cerințelor toată gama de sarcini ce le revin organelor vamale. Fondul de aur al Serviciului Vamal îl constituie contingentul de colaboratori, angajați în organele vamale la etapa formării lor și au rămas devotați acestei profesii, devenind etalonul specialistului de înalt profesionalism, model de onestitate, dăruire, care și-au asumat riscul perioadei de tranziție și de edificare a organului de drept, chemat să stea la straja securității economice a țării noastre - Republica Moldova „ziua lucrătorului sistemului vamal”, care se sărbătorește anual la data de 4 septembrie.

Bibliografie:

1. Codul vamal al RM nr. 1149 din 20.07.2000, publicat în M.O. al RM din 01.01.2007 (ediție specială);
2. Hotărîrea Guvernului nr. 590 din 28.05.2007 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea recomandărilor Organizației Mondiale a Vămilelor în conformitate cu Standardele-Cadru privind Securitatea și Facilitarea Comerțului Mondial (iunie 2005), în M.O. al RM nr. 74-77 din 01.06.2007;
3. Decretului Președintelui nr.189 din 03.09.91 „Cu privire la subordonarea instituțiilor vamale situate pe teritoriul Republicii Moldova”;
4. Acordul interguvernamental cu privire la organizarea controlului în comun în punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene, semnat la Chișinău la 11 martie 1997;
5. Convenția privind admiterea temporară adoptată la Istanbul la data de 26 iunie 1990, ratificată prin Legea RM nr. 253 din 05.12.2008;
6. Convenția internațională privind armonizarea controlului mărfurilor la frontiere, încheiată la Geneva la 21 octombrie 1982, ratificată prin Legea nr. 215 din 23.10.2008;
7. Viorica Ursu, Oleg Canțer, Ion Magu, Schițe de contribuție la monografia de drept vamal, ed. Foxtrot, Chișinău 2006.